

AMOR FATI

- et portræt af Peter Seeberg

EN FILM AF ANNETTE RIISAGER

AMOR FATI

- et portræt af Peter Seeberg

Amor Fati betyder kærlighed til skæbnen. Annette Riisagers portrætfilm undersøger, hvad forfatteren Peter Seeberg (1925-1999) forstår ved udtrykket "at komme overens med virkeligheden", og indkredser hans centrale litterære motiver: eksistentialisme, identitet, virkelighed og absurdisme. Filmen opsøger de steder Peter Seeberg har været knyttet til i Danmark, Tyskland og Frankrig, og samtidig følger vi hans indre rejse frem mod en identitet som menneske og forfatter. En udvikling, der går fra at være "ond på sin skæbne" til at elske den: Amor Fati.

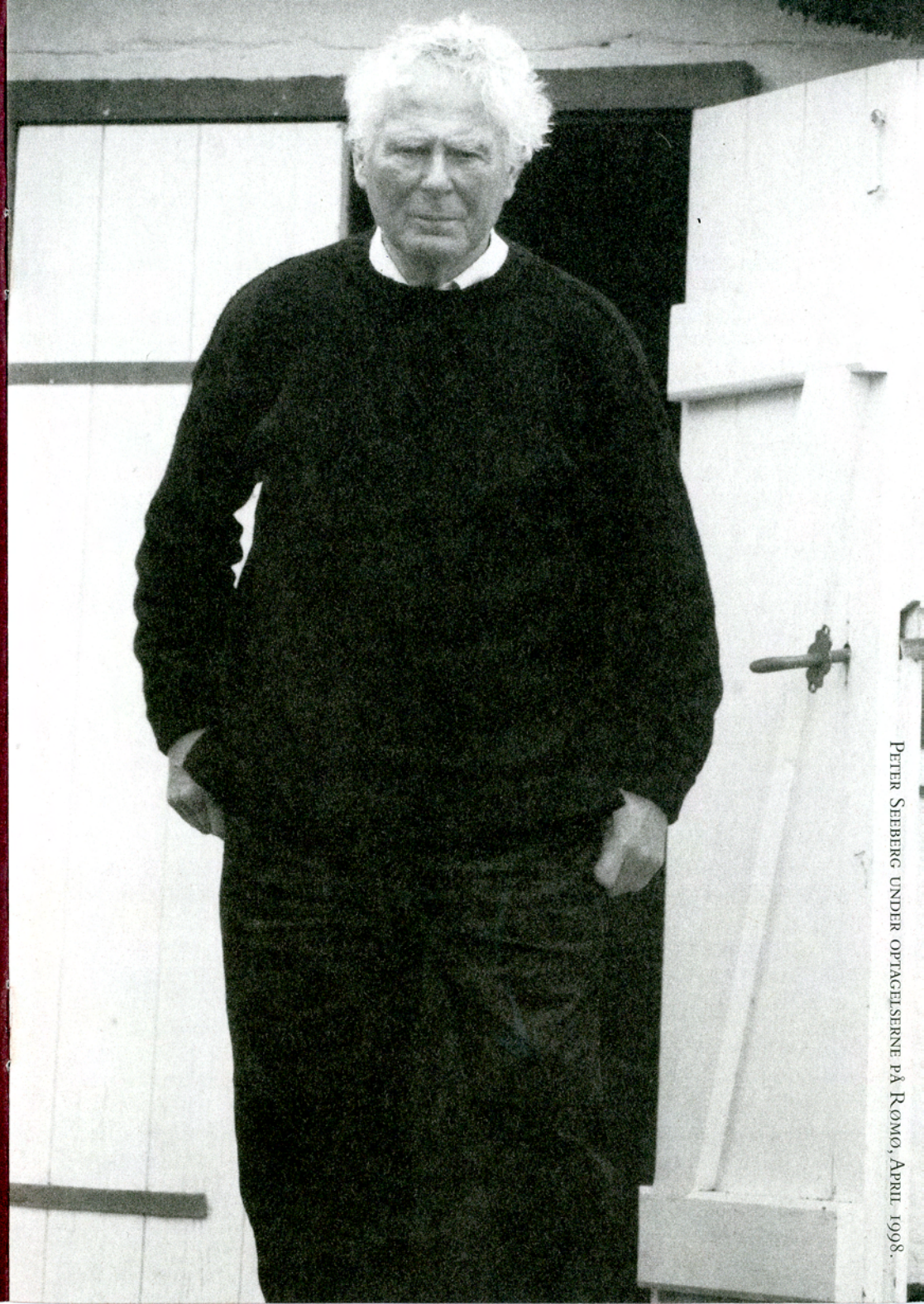
Rejsen starter i barndomshjemmet i Skrydstrup i Sønderjylland, hvor "begyndelsen til en slags poesi" bliver skabt. Under krigen rejser Peter Seeberg til de tyske UFA filmstudier i Berlin som frivillig arbejdskraft, med ønsket om at blive konfronteret med virkeligheden. Oplevelserne bliver senere skildret i debutromanen *Bipersonerne* fra 1956. Hjemme i Danmark igen følger Annette Riisager forfatteren til Bispebjerg i København, hvor Peter Seeberg bor en kort tid i en lejlighed med sin første kone. Her finder han inspiration til den første novelle *Spionen* fra 1954.

Senere følger vi forfatteren til Virum, hvor hovedværket *Fugls føde* (1957) bliver til "fordi konen gerne vil have noget der kan læses op af om aftenen". Seeberg betegner romanen som "et stykke identitets- og virkelighedsproblematik". Fem år senere skriver han novellen *Patienten*, der er inspireret af en lykkelig hospitalsindlæggelse, mens han var i livgarden i 1951, et ophold der gjorde ham til "hospitalsentusiast". Seeberg nævner, at den eneste filosofiske forudsætning for novellen var Wittgenstein, som havde provokeret og udviklet hans opfattelse af identitets-dannelsen. "Identitet kommer ikke indefra, men udefra. Det er ikke noget man erobrer - det er noget man modtager".

Fra 1962 til 1978 bor Peter Seeberg i Viborg, sideløbende med forfatterskabet leder han i mere end 30 år med ildhu Viborg Stiftsmuseum. Senere i filmen kommer Seeberg ind på sit svigtende helbred og sine angstneuroser. Tiden efter den første angstneurose betegner et vendepunkt i hans liv, han tager alene til Frankrig og skriver *Dinosaurusens sene eftermiddag* (1974). Herefter følger en række arbejdsophold i Provence, hvor han skriver de fleste af sine fortællinger, deriblandt novellen *Firbenets lille glædessang* (1974) hvor Nietzsches idé om Amor Fati blotlægges.

Fra 1981 til sin død bor Peter Seeberg det meste af tiden i Lyngård ved Viborg. I de sidste år er han plaget af gigt og Parkinsons syge, men arbejder fortsat og bor fra 1993 primært på Krogerup Højskole i Humlebæk med sin anden kone. Peter Seeberg dør den 8. januar i år 73 år gammel.

"KÆRLIGHEDEN TIL SKÆBEN TILHØRER IKKE DØDEN, MEN DET LEVENDE LIV."

PETER SEEBERG UNDER OPTAGELSENE PÅ ROMØ, APRIL 1998.

P.S.

Af Niels Frank

De seneste ti år, rundt regnet, har jeg haft et årligt stævnemøde med Peter Seeberg. Jeg har nu ikke været helt alene om det, eller med ham, for Peter var generøs nok til at berette sine historier om "min første skrivemaskine", "mine første bøger" osv. til stadige rækker af nye elever på Forfatterskolen under skolens årlige ophold i Viborg. Beretningerne om samværet med "Olympia Rheinmetall. Olivetti og Hermes Baby" eller om bedstefaderen der havde "nogen drøjde, men ingen højde", lykkedes det ham gerne senere at skrive ned, og de danner nu forfatterskabets gyldne, rigt udskårne hovedstol. Et godt sted at sætte sig for os der vil læse mere, mere af Peter Seeberg.

Den sidste af de omtalte aftener i Viborg var Peter i selskab med sin gode ven, maleren og forfatteren Henrik Have. Sammen skulle de fortælle om forfatterforlaget Arena, et af de vigtigste organer i hele århundredet for eksperimenterende dansk og udenlandsk litteratur. En af Peters bagtanker med mødet var vist at sende Arena i armene på de tilstedeværende unge og yngre forfattere, nu da han ikke selv længere havde kræfter til at fortsætte. Mødet kom dog mest til at handle om alt muligt andet, og undervejs sad Peter med den ene hånd ligesom holdt frem for sig, som om han greb ud efter noget. Et samlingspunkt måske.

Efterhånden syntes Peter at der var blevet talt nok. "Skal vi ikke holde," spurgte han. "Jeg har ondt i røven."

Hvor oplagt egentlig, at Peter Seeberg skulle forlade os med den begrundelse. Og så slår det én – ved et af de skæve syn Seebergs forfatterskab er så fuldt af – hvor vigtig netop dén legemsdel er for alle forfattere, skønt de fleste nok ved en tilsvarende lejlighed ville have undskyldt sig med "ondt i hovedet".

Jeg sagde før, at jeg ikke var ene og alene med Peter ved vores stævnemøder, og det er så sandt som det var sagt. Alligevel er det meget let at tage fejl i Peters tilfælde, for på en besynderlig måde fik han det altid til at virke som om man havde ham alene, og at han talte til netop DIG. Grebet her var vel nærvær. Men også en fabelagtig evne til at skabe intimitet, blandet med en ligeså udbygget evne til at lade alt med liv, proppe liv og livskraft og livsglæde ned i selv de mindste ting – lige fra knagende senge til kosteskafter, firben og jo ikke mindst de nævnte skrivemaskiner.

Intet under derfor at Peter Seeberg i dag fremstår som selve opfinder af den danske kortprosa, selv om den påstand velnok kommer af en af disse seebergske forskydninger, hvor alt ved siden af forsvinder og kun punktet lyser. Sandt er det dog, at Seeberg satte sig næsten enerådende på dét felt, indtil fæller pludselig vrimlede frem i 90'erne, tredive år efter at han havde sat ud. Men sammenlignet med selv de mest fremmelige af de nye

er man ikke et sekund i tvivl om, at Seebergs *Den anatomiske tegning* er den mest perfekte prosaside der er skrevet på dansk i dette århundrede ved siden af Johannes V. Jensens *Fusijama*. En sides unormalprosa i hver sin ende af århundredet – mere behøver vi egentlig ikke. Hvis det altså ikke netop var fordi nogen af os hele tiden må have mere, mere.

Ovenfor fik jeg understreget, hvor propfuld af liv alle Peter Seebergs skrifter er, og han selv var. Men det modsatte er på sin vis ligeså sandt. Giver man sig først til at tænke efter, og slå efter, opdager man snart hvor rent ud besat forfatterskabet er af død. I testamenter og argumenter for benådning, i bilulykker, skovbrande, blodpropper. I gravskrifter og nekrologer. På et af de avisfotos af Peter Seeberg jeg har foran mig, står han ved siden af "Rasmus vejmands dødsbo" og minder på den måde om, at hele hans museumsvirke udsprang af denne sammensatte besættelse af døde ting med masser af liv i.

Lad mig til sidst slå en sløjfe på denne besættelse.

1. september 1990 udkom *Rejsen til Ribe*. Uden sammenligning i øvrigt var der på samme tidspunkt festuge i Århus. Poul Borum var kommet til byen for at skrive "hjem til Danmark" om festivalen og boede den lille uges tid i min lejlighed på Trøjborg. Fra sin enorme bagage af bøger, lightere, North State-kartoner, farvede lommeørklæder, skriveblokke og Bic-kuglepenne fremdrog Poul straks efter ankomsten Seebergs tynde bog. Nu skulle der læses. Peter havde på forhånd sendt et signeret eksemplar til Havnegade, så jeg fik lov til at beholde anmeldereksemplaret. De næste par dage, når Poul ikke styrtede byen rundt i taxa for at se ALT, sad han og jeg i hver sit værelse og læste *Rejsen til Ribe*. Poul i soveværelset, jeg i stuen. Undervejs løb vi på hinanden i dørråbningen mellem de to rum og mindede begejstret hinanden om særlige passager i bogen.

En af de noveller Poul havde hæftet sig nøje ved, var *Det sidste mørke* – og dér var den så i øvrigt igen, døden. Da novellen begynder, er gårdejer Hans Hansen "både død og begravet", men sønnen (han hedder belejligt nok også Hans Hansen) overtager snart ægte-sengen. Moderen ræsonerer Hans, "skulle ikke ligge alene". Familien har i årevis levet uden lys på gården, men bliver til sidst indhentet af udviklingen. "Tiår for tiår rykkede lys og lamper nærmere fra byerne", hedder det, og man fornemmer at det nærmest er lyset der ved egen hjælp ender med at tage livet af moderen.

Det er ikke det store kunststykke at huske, hvor betaget Poul Borum var af novellens "rullende rytmer" og dens leg med symboliseringen. Men det sted han slog ned på, da vi talte om novellen og senere i sin anmeldelse, var beskrivelsen af hvordan Hans en morgen havde fundet moderen "livløs i en stor, fin måben". I sig selv et syn for guder, må man sige. Men også – og her havde Poul virkelig set noget – en slags samlende udtryk for hele Peter Seebergs værk med dets blanding af barnlig undren, ængstelighed, forbløffelse, bjergtagethed. Billedet på hvordan dirren i et punkt kan sætte en hel verden i bevægelse. Billedet på et diskret hvisket Oh!

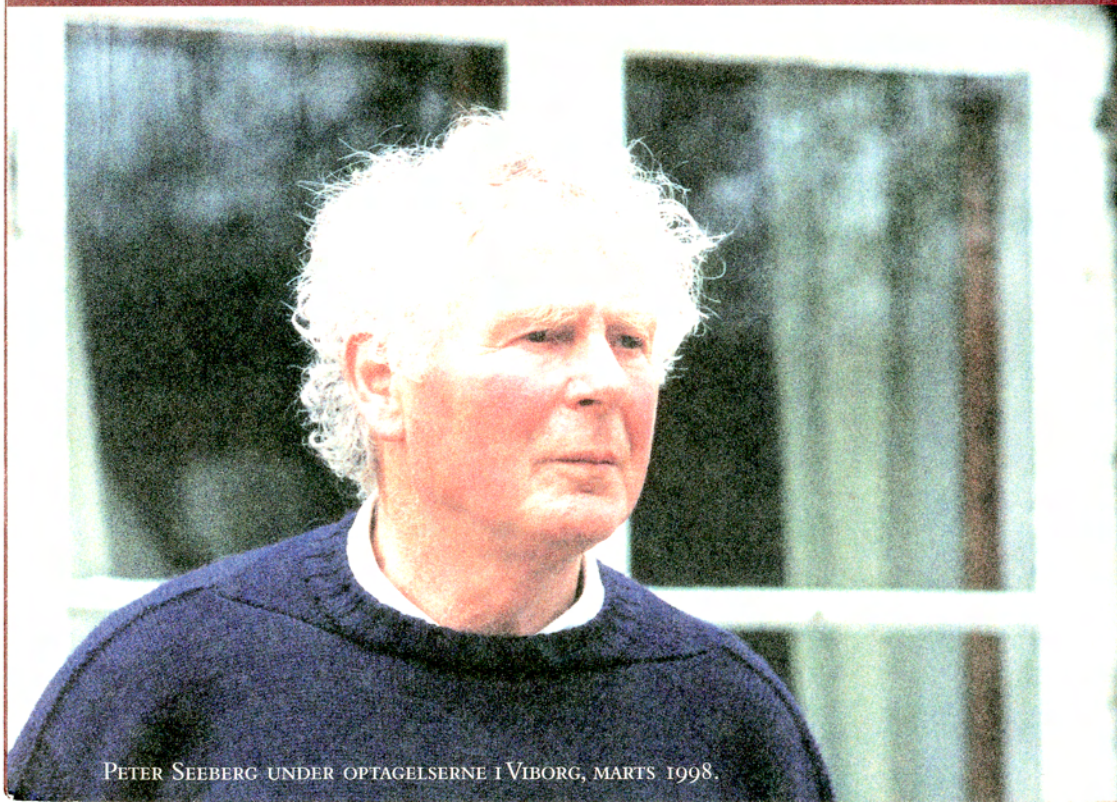
PETER SEEBERG

Peter Seeberg blev født den 22. juni 1925 i Skrydstrup. Blev mag. art. i litteraturhistorie ved Københavns Universitet i 1950 og gift to år senere med Hanne Ellen Seeberg. Peter Seeberg roman debuterer i 1956 med *Bipersonerne* og året efter følger den næste roman *Fugls Føde*. Den første novellesamling *Eftersøgningen* udkommer i 1962.

Peter Seeberg skrev i de næste årtier en lang række tekster fordelt på romaner, noveller, skuespil, børne- og ungdomsbøger og museums kataloger. Blandt de vigtigste kan nævnes *Hyrder* (roman 1970), *Dinosaurusens sene eftermiddag* (novelle 1974), *En landsbydegns dagbog* (tv-version af St. St. Blichers roman 1975), *Ved havet* (roman 1978), *Om fjorten dage* (noveller 1981), *Uden et navn* (børnebog 1985), *Rejsen til Ribe* (noveller 1990) og *Halvdelen af natten* (noveller 1997).

Peter Seeberg blev tildelt talrige litterære priser deriblandt Kritiker-Prisen 1970, Det Danske Akademis Pris 1977 samt ikke mindst Nordisk Råds Litteratur Pris 1982. Boghandlernes Gyldne Laurbær 1990, den tyske Henrik Steffens-Prisen 1992.

Peter Seeberg deltog i flere arkæologiske ekspeditioner og var ansat ved Nationalmuseet og Hanseatiske Museet i Bergen, før han blev museumsinspektør ved Viborg Stiftsmuseum i perioden 1960 til 1993. Han gifter sig i 1992 med sin anden kone Katrine Ussing. Peter Seeberg dør den 8. januar 1999 73 år gammel.

PETER SEEBERG UNDER OPTAGELSERNE I VIBORG, MARTS 1998.

PETER SEEBERG UNDER OPTAGELSERNE I LYSKÅRD VED SØBORG, MARTS 1998.

ANNETTE RIISAGER

Født den 20. februar 1962. Cand. phil. i Filmvidenskab ved Københavns Universitet 1987. Instruktørlinjen ved Den tjekkiske filmskole FAMU 1986-87. Filminstruktør fra Den Danske Filmskole 1991.

Produktion

Fravær (1986) Fiktion.

Første pris Samuel G. Engel International Television Drama Awards, USA 1986.

Auf Wiedersehen (1991) Fiktion. Afgangsfilm fra Filmskolen.

100 meter fri (1992) Fiktion.

Det Danske Filmakademis Robert for bedste korte fiktion.

Jackpot (1993) Fiktion.

Verden på væggen (1993) Dokumentar. Portræt af fire billedkunstnere.

Højskole 1994 - et generationsportræt (1994) Dokumentar

Dansk Kulturfilms pris 1995.

Citronhaven (1995) Fiktion.

Dragen (1995) Fiktion.

På sporet af læring (1997) Dokumentar.

Rundt om læring (1998) Dokumentar.

Amor Fatí - et portræt af Peter Seeberg (1999) Dokumentar.

PETER STEIBERG UNDER OPTAGELSENE I PROVENCE, MAJ 1998.

CREDITLISTE

Instruktion, manuskript og klip: Annette Riisager.

Produktion, foto og lyd: Ole Alskov.

Musik: Grieg, Schubert, Mendelssohn, Saint-Saëns og Dvorák.

Arkivmateriale: Bundesarchiv, Berlin.

Optaget 1998-1999 i Danmark og Frankrig.

Længde: 52 minutter.

Format: Digi-Beta, farve.

Produceret med støtte fra:

Viborg Amt

Viborg Kommune

Statens Kunstfond

Dansk Skuespillerforbund

Dansk Forfatterforening

i co-produktion med

Det Danske Filminstitut

Kort- og Dokumentarfilm ved konsulent

Allan Berg af Video One, ved Ole Alskov co. 1999.

Pressekontakt: Ole Rasmussen, tlf: 35 35 55 25.

Distribution af film og folder:

Det Danske Filminstitut

Kort- og dokumentarfilm

Vognmagergade 10

DK-1120 København K

Tel.: 33 74 35 00

Fax.: 33 74 35 65

Filmhuset i Århus

Mejlgade 55

DK-8000 Århus C

Tel.: 87 31 77 77

Fax.: 86 13 29 06

e-mail: kdf@dfi.dk

www.filmhouse.dk/kdf